

ABONAMENTUL.

Un an 120 cor. (60 lei)

1/2 an 60 „ (30 lei)

1/4 an 30 „ (15 lei)

O lună 10 „ (5 lei)

Un nr. 50 fil. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garmond:
odată C. 1.50 a două
și a treia oară C. 1.20

Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII“ Blaj.

Ziar național. — Apare în fiecare zi de lucru.

Școlile Blajului.

Vechile și vestitele școli românești ale Blajului și-au găsit și ele, ca toate lucrurile omenești, *defaimatorul*. Un profesor din capitală le-a numit într-o conferință ținută la „Fundatia Carol“ *pepinieră de desnaționalizare*.

Și nu s'a aflat nici unul între mulții ascultatori ai domnului profesor de la București, care să protesteze revoltat în fața acestui invalicabil atentat la gloria celor mai bune, mai vechi și mai românești școli, pe cari le-au avut Românii de sub stăpânirea ungurească. Nu s'a găsit nime să arate domnului profesor rolul, uriașul și covârșitorul rol, al acestor școli, cu un trecut de 165 de ani, pentru întărirea sufletului românesc și a conștiinței românești pe ambele părți ale Carpaților, de la Nistru până la Tisa.

Publicul a ascultat, a aplaudat cum e obiceiul lui și apoi s'a împrăștiat mai sărac cu o... iluzie.

Citind articolul pricininului Alexandru Lupeanu din numărul de la 8 Decembrie al „Renașterii române“ în care cercă să spulbere afirmația atât de curioasă, ridicol de curioasă, a tinărului și învățatului profesor de la București — ni-l închipuim foarte tânăr și foarte învățat — mă gândesc la marea răspundere, pe care o avem noi pentru ofensele, cari li-se aduc azi școlilor din Blaj.

Școlile brașovene cu aproape o sută de ani mai tinere decât ale noastre și întemeiate de *elevi de-a' noștri* au o istorie excelentă, scrisă de fostul lor profesor, Andreiu Barseanu; școlile Năsăudului înființate târziu după ale noastre își au și ele monografia voluminoasă, opera profesorilor lor Drăgan și Șotropa și chiar și școlile binișene, din Bihorul îndepărtat, își au istoria scrisă.

Numai glorioasele și vechile noastre școli n'au până azi decât scurta schiță săracă a fostului director Antonelli și teza de licență a d. Nicolae Brânzeu. Și ce operă splendidă s'ar putea face din istoria acestor școli! O operă, care ar cuprinde aproape întregă istoria culturii românești ardelenice până în pragul zilelor noastre.

Dar cei, cari ar fi putut n'au vrut s'o facă, și cei, cari ar fi vrut, n'au

putut'o face. Noi am voit să fim modești, să muncim în ascuns, săraci și asupriți de dușmani și neprețuiți de prietini. Și astfel am ajuns la conferința domnului profesor de la București, după care vor veni altele și altele îngropând cu mo-ciră cea mai sfântă, mai statornică, mai idealistă și mai neraspălită muncă și jertfă, ce s'a adus vre-odată pentru cultura românească.

Budapesta centrala traficului pe Dunăre. În legătura cu proiectele ce le urmărește Anglia la Budapesta, ziarele din Viena publică următoarele amănunte:

Cu ocaziunea ultimei sale vizite la Viena amiralul Troubrigde a conferit cu misiunile aliate asupra alegerei sediului centralei pentru traficul pe Dunăre. Amiralul a fost convins de unguri că Budapesta ar fi orașul cel mai indicat pentru acest scop. Amiralul și-a însușit punctul de vedere maghiar, după ce ceilalți s'au convins că Pressburg nu întrunește condițiunile necesare și după ce guvernul iugo-slav își formase convingerea că orașul Belgrad e prea departe de centrul traficului pe Dunăre spre a putea deveni sediul comisiei dunărene.

Amiralul Troubrigde a raportat în acest sens comisiei înțelegerii.

Uitați și desconsiderați.

Uitați și desconsiderați se svărelesc în cea mai neagră mizerie o cetăție mare de cetățeni ai neamului nostru românesc, acum întregit și încheșat în România mare. Acești cetățeni, sunt marea pleiadă a dascălilor pensionați din școala primară, acei smeriți mucenici, cari nici în trecut, nici în prezent, n'au fost, și nu sunt considerați și apreciați după merit. N'au fost considerați în trecut de mult urgisitele guverne ungurești și de satrapii lor, ca de unii, ce au urit și desprețuit tot ce e românesc, — n'au fost însă socotiți cum se cuvine nice de marea majoritate a autorităților noastre, cari și acum, caută numai peste umăr la dascălul sătesc.

Unde rămâne în sfârșit ura și disprețul simplului țaran — provenită mai mult din nepricepere și din sumățarea semi-docților? Totdeauna, și din partea tuturor desprețuit, huiduit și neajutorat, munca lui niciodată răsplătită după vrednicie, știut fiind de ficine, care a fost retribuția ostenețelor lui din trecut — un salariu mult mai mizerabil, ca al celui din urmă păstor comunal.

În sfârșit, constrânși, mare parte de greutatea bătrânețelor, mulți delăturați pentru necunoașterea limbii ungurești sau din alte motive, au trecut în statul pensionariilor.

Acum ține-te sărmane omule și acopere-ți hăcaturile tale și ale familiei, din ridicula penziune de 20 sau 50 coroane lunar!

Nutrește-te, îmbracă-te, pe tine și familia, crește copiii la școală, pentru că ar fi rușine, ca copiii acelui, care a luminat și educat o mare sumedenie de tineri, pentru proprii săi fi să nu facă acelaș lucru. Dar sum? De unde?

Penză nu-te ajută, fiind mică, capital n'ai avut de unde strânge, altă avere nu ai. Ce te faci?

Și după cum cu multă durere vedem, nici viitorul pentru tine nu are să fie proserat cu roze, ci cu spini, deoarece, deși vremurile ce le trăim sunt foarte critice și mult apăsătoare din pricina scumpetei pentru ficine s'au mai făcut câte ceva, numai pentru tine nime nu se mișcă, și tu suferi mereu mucenicia trecutului.

Ni-se spune, și credem, că așa va și fi, că ni-se va duplica și noua penziunea, — e frumos și bine și acest mod de deslegare a problemei noastre, dar după modesta mea părere, modalitatea cea mai bună ar fi:

1. Acei pensionați — și de acestia sunt mulți — cari sunt harnici de muncă, din oficiu să fie reactivați — prin care fapt ar fi ajutați mai cum se cade și nu ar avea de-a mai zice nimica, pentru că și așa lipsa învățătorilor e foarte mare, și mai buni ar fi acestea, decât cei tineri fără practică, cari au cursurile de câteva săptămâni.

2. În aceasta formă, s'ar micșora numărul celor cu totul nehnici de muncă, cari s'ar putea provide cu aceleași ajutoare cu cari sunt împărțajiți învățătorii activi.

3. Duplicarea penziunii să fie stabilită pentru timpuri normale, nu pentru prezent.

În acest chip, așa cred, mult mai echitabil s'ar rezolvă în mod cinstit și după dreptate, și aceasta chestiune, care face mult sânge rău în cercurile pensionajilor.

Toma Simu.

Serbarea Bunea. Duminecă, în 14 l. c. după s. Liturghie, va avea loc în sala de gimnastică a liceului nostru serbarea pentru amintirea canonicului Dr. Augustin Bunea, care e o glorie a Bisericii române unite, și a fost pe vremuri, cari le-am uitat prea curund, un stâlp puternic al neamului nostru și o podoabă a științei istorice române.

Serbarea va avea indoitul rost de-a comemora amintirea marelui dispărut și de-a strânge banii de lipsă pentru ridicarea unui monument la mormântul fără o cruce și fără o floare, uitat și părăsit de lumea toată din cimiteriul comun al Blajului, unde zac osemintele, care au purtat sufletul viguros și plin de avânt al canonicului Bunea.

Cu prilejul acesta d. Dr. Zenovie Păclișanu va vorbi despre *Bunea ca istoric* și d. Ioan Georgescu despre *Bunea ca orator*. Va cânta corul select alcătuit din elevii tuturor institutelor noastre de învățământ sub conducerea profesorului de muzică Heltmann. Clericul G. Marta va cânta acompaniat la pian de d. Heltmann romanța *Destinul* și o *doindă*, clericul

I. Șelariu va declama puternica poezie *Spadă și corabie* alui Gh. Coșbuc. Violinistul C. Cherebețiu va cânta la violină o splendidă compoziție alui Bellini.

Nădăjduim, că publicul blăjan, care a dovedit totdeauna un simț superior pentru toate manifestările culturale, va da întru sprijinul său acestui frumos act de pietate față de un mare om de știință și de inimă. Prețul de intrare va fi 5 cor. de persoană; pentru studenți 2 cor. Supra solvirile se vor primi cu mulțumită și se vor chita pe cale ziaristică.

Răspuns la o interpelare.

Privitor la „*Interpelarea*” apărută în Nr. 248 al „*Unirei*” referitoare la clopotele din Glăjărie, primpretorile dr. Eugen Truția și următoarele lămuriri:

„Înainte de războiul biserica rom.-cat. din Glăjărie a avut 3 clopote, din care două au fost rechiziționate și duse de autoritățile militare ungurești, rămânând numai unul.

Preotul rom.-cat. ca mulți alții a fost mobilizat și incorporat armatei ungurești, ca preot campestru. În aceasta calitate, prin luna Noembrie 1918 eu ocazia revoluției și a retragerii armatelor austro-ungare a aflat în județul Ciuc mai multe clopote rechiziționate și adunate la un loc, pe cari armatele ungurești în retragere nu le-a putut transfera. — A pus mâna pe două clopote le-a adus la Glăjărie și le-a donat bisericii rom.-cat., iar clopotul lor l-a donat bisericii gr.-cat. de acolo, care nu avea clopote de loc. — Unul din clopotele acestea nu are nici un semn, celalalt a avut ceva inscripție— dar e rasă, așa că nu se poate constata originea.

Venindu-mi la cunoștință faptul am dat ordin jandarmeriei să ancheteze cauza, să se chesteze clopotele și dacă se dovedește, că ar fi de origine română, să le aducă la pretură. — Jandarmeria în urma acestui ordin a și anchetat și adus ambe clopotele la biserica gr. din Reghin, iar biserica rom.-cat. din Glăjărie a rămas fără clopot. — Neputându-se însă constata proveniența clopotelor nici până azi am dispus ca clopotul fără inscripție să fie redat bisericii rom.-cat. din Glăjărie, iar cel cu inscripția stearsă și mai mare să rămână bisericii gr.-cat. din Reghin întrucât față de acesta să poate presupune a fi de proveniență română, dar se poate presupune a fi și de proveniență străină; — dovadă pozitivă nu este și nu s'a putut constata originea.”

Extras din ordonanța

Nr. 21 și 25 (modificată).

1. Vor fi considerați ca infractori;

a) Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica, colporta, comenta în orice chip, știri fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de război, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de război.

Informațiuni.

— **Din arhidieceză.** Păr. Victor Pop administrator parohial în Silvașul român a fost numit vice-notar consistorial. Păr. Basil Moldovan, administrator parohial în Rădești a fost numit capelan în Oluj.

— **Arestarea secretarului lui Bela Kuhn.** Într'un local de petrecere din centrul Capitalei a fost arestat B. Bela, zis și Böhm Andor János, fostul secretar al lui Béla Kuhn.

Politia avea încă de mult informațiuni că mai mulți agenți bolșevici unguri au reușit să treacă în țara noastră pentru a face propagandă bolșevică.

După mai multe cercetări și urmăriri, siguranța a reușit să dea de urma celui mai important și mai primejdios dintre ei, întrucât este fostul secretar al lui Bela Kuhn.

La percheziția făcută lui B. Bela s'au găsit asupra lui importante documente, care se păstrează deocamdată secrete, și o însemnată sumă de bani.

— **Ungaria și Conferința păcii.** Consiliul aliat suprem a invitat guvernul ungar să trimită delegați la Conferința Păcii. Ministrul președinte Huszar a trimis în urmă 2 telegrama lui Clemenceau. În prima declară că guvernul ungar va da urmare cât de curând posibil cererii aliaților. În cea de a doua telegramă se spune că guvernul ungar socotește ca extraordinar de important ca opinia publică să se poată exprima în mod liber, și să conducă guvernul, pe calea grea a păcii. Opinia publică nu se poate exprima liber din cauză că mari regiuni din țară suferă încă sub ocupația străină. Consiliu suprem ar ușura mult însărcinarea guvernului dacă ar ordona ca trupele de ocupație să se retragă pe o linie militară fixată de dânsul. Guvernul ungar pune preț deosebit în a accentua, situația disperată în care țara se găsește astăzi.

— **Cinematograful „Electra”** din Blaj va reprezenta azi Joi, 11 Decembrie următorul program: *Evantaiul fermecat* și *Comerțul de fete*, dramă în 5 acte. Inceputul precis la 8° seara.

— **Serbia a semnat pacea.** Delegația regatului jugoslav compusă din d-nii Pasici, Trumbici și doctorul Zogler a semnat Venei în biroul d-lui William Martin, șeful protocolului, diversele documente diplomatice, care constituie aderarea Serbiei la tratatele de la Saint-Germain și Nesilly.

— **Delegații Ungariei la Conferința de pace.** După tratative îndelungate s'a stabilit, în sfârșit, lista delegaților Ungari la Conferința de pace. Aceștia sunt: contele A. Aponyi, Lorant Hegedüs, contele Iuliu Teleki și Ștefan Bethlen. Martin Lovaszy, prelatul Alexandru Giesswein și superintendentul Carol Szabó.

Bibliografie.

A apărut: *Legendele românilor*, manual auxiliar pentru clasa II. primară.

Legendele sunt povestite în grai simplu, la priceperea copiilor, conform instrucției din Programa analitică oficială.

Prețul unei cărți 1 cor.

Incurând vor apărea legende pentru clasa III. primară

Comandele se adresează d-lui Toma Coșci, director școlar Blaj

A apărut No. 43 al revistei săptămânale „*Insemnări Literare*” cu următorul cuprins: Mihai de D. Razu; Toamnă de Ioan Pițat; Rândunica de Pompiliu Pârvescu; Aviatorul de

Dem., Jucării pentru Lity de Ionel Teodoreanu; Rugăciunea de Em. Ciomac; Ultima operă a lui Romain Rolland de Octav Botaz și diferite recenzii și dări de seamă. De vânzare pretutindeni. Prețul 11cu, abonamentul 40 lei, str. Gh. Mărzescu 23 Iași.

Posta Redacției.

Păr. Eugen Dredeanu în Tartolț. De-aici Vi se trimite ziarul regulat. Dacă nu-l primiți cum ați dori și cum dorim și noi, vina e a împrejurărilor multe și diverse. Nici noi, deși ne aflăm lângă linia principală a C. F. R. nu primim posta decât cu foarte mari întârzieri și din multe ziare primim tot al treilea și al patrulea număr. De vină e și circulația africană a trenurilor. Auzim, că în curând se va schimba situația. Câțiva proprietari de bivoli vreau să se asocieze într'un consorțiu pentru transportarea postei între Predeal și Oradea mare. Să sperăm, că atunci publicul va putea comunica mai ușor și mai repede. Deci răbdare...

Regatul României

Consiliul Dirigent Resortul Finanțelor.

Nr. 253/1919

Cluj, la 24 Noembrie 1919.

Secția I-Res.

Aviz pentru publicul, care cere serviciile noastre și *ordin de serviciu* pentru toți funcționarii secției I. (datoria publică) din Resortul Finanțelor Consiliului Dirigent.

Noi, Șeful secției datoriei publice (I) Resortul finanțelor Consiliului Dirigent.

Având în vedere adevăratul înțeles al Art. 90 din legea despre constatarea și percepțiunea impozitelor directe.

Cunoscând incorectitatea și anomalia financiară, care rezultă din faptul, că de prezent *singur statul mai este acela*, care face servicii gratuite în dauna tezaurului public, deoarece la prestațiunile serviciilor cerute pe seama publicului nu controlează îndreptățirea financiară a singuraticilor petenți la obținerea de servicii și beneficii de orice natură, în timp ce funcționarilor li se răpește timpul cel mai prețios pentru reculegerea funcțiunilor de stat în vederea consolidării și restaurării financiare a statului, pentru care scop este de cea mai mare urgență: urmărirea, sequestrarea și pedepsirea tuturor restanțierilor de dare.

Ordonăm:

1. Se interzice strict tuturor funcționarilor acestei secții de a face ori ce servicii pe seama particularilor, fie indivizi singuratici, fie reprezentanți de-ai persoanelor colective, cari nu probează cu livretul (cârticica) de dare că și-au, achuat toate dările până la sfârșitul trimestrului curent.

2. Sunt obligați funcționarii acestei secții să pretindă dela toți particularii, cu cari vin în contact de serviciu:

Să arete cârticica de dare înainte de a începe ori ce serviciu ori clarificare, apoi în consecință să-i indrume la achitarea urgentă a tuturor restanțierilor de impozite până inclusive trimestrul curent, arătându-le, că de astăzi înainte *statul nu mai poate face servicii gratuite*.

3. Toți funcționarii, cari nu vor respecta acest ordin elementar de morală financiară, care se cuprinde și în Art. 90 din legea despre constatarea și perceperea dărilor directe și vor continua a face servicii pe seama astoifel de persoane neoficiale din public, nu dovedesc cu cârticica de dare achitarea dărilor până la sfârșitul trimestrului curent, vor fi trași în cercetare disciplinară (dacă sunt definitivii), sau vor fi imediat dimiși din serviciu (dacă sunt provizorii).

4. La rezolvarea tuturor actelor în legătură cu servicii și beneficii de acordat publicului se vor invita toate autoritățile Statului, Județelor, Comunei să aibă în vedere acestea măsuri, procedând în conformitate.

Consiliul Dirigent, Resortul Finanțelor

(111) 5 5. Șeful secției DATORIA PUBLICĂ.

V. Vlaicu.

Redactor responsabil: Dr. Zenovie Păclișanu.

Numărul cenzurat de: V. Suci.